

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 122g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 și a Art. XXXI alin.(1) din Legea nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative

(impozitul pe avere)

CHIȘINĂU

21 septembrie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 15 septembrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 21 septembrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolelor 287/4 și 287/6 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 și a Art. XXXI alin.(1) din Legea nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, ridicată de către Vladimir Kovali în dosarul nr. 3-552/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 15 septembrie 2017 de către judecătorul Ludmila Holevițaia, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 30 noiembrie 2016, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat a emis avizul de plată, prin care Vladimir Kovali a fost obligat să achite impozitul pe avere pentru anul 2016.

4. La 26 decembrie 2016, Vladimir Kovali a depus o cerere prealabilă în adresa Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, solicitând anularea avizului de plată.

5. La 12 ianuarie 2017, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat a informat petiționarul că nu există temei de anulare a avizului de plată.

6. La 27 ianuarie 2017, reclamantul a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, o cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, prin care a solicitat anularea avizului de plată cu privire la achitarea impozitului pe avere pentru anul 2016.

7. În cadrul ședinței de judecată din 24 mai 2017, reclamantul a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolelor 287/4 și 287/6 din Codul fiscal și a Art. XXXI alin.(1) din Legea nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

8. Prin încheierea din aceeași dată, instanța de judecată a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 76

Intrarea în vigoare a legii

„Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.”

10. Prevederile relevante ale Codului fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 (M.O., 2007, ediție specială) sunt următoarele:

Articolul 6

Impozite și taxe și tipurile lor

„(1) Impozitul este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu ține de efectuarea unor acțiuni determinate și concrete de către organul împuternicit sau de către persoana cu funcții de răspundere a acestuia pentru sau în raport cu contribuabilul care a achitat această plată.

[...]

(5) Sistemul impozitelor și taxelor de stat include:

[...]

g) impozitul pe avere;

[...]

(6) Sistemul impozitelor și taxelor locale include:

a) impozitul pe bunurile imobiliare;

[...]”

Articolul 287/2 Subiecții impunerii

„(1) Subiecți ai impunerii sunt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale.”

[...]”

Articolul 287/3 Obiect al impunerii și baza impozabilă

„(1) Obiect al impunerii îl constituie bunurile imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), precum și cotele-părți, a căror totalitate întrunește cumulativ următoarele condiții:

- a) valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane și mai mult;
- b) suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.

(2) În cazul în care obiectul impunerii constituie obiect al unui credit imobiliar (ipotecar) sau al unui contract de leasing financiar, baza impozabilă constituie diferența pozitivă formată între valoarea estimată a bunului imobiliar și suma rămasă până la stingerea totală a creditului sau a obligațiilor contractului de leasing financiar.

(3) Nu constituie obiect al impunerii bunurile imobiliare, inclusiv cotele-părți, aflate în posesia persoanei, a căror valoare totală nu depășește 1,5 milioane de lei și suprafața nu depășește 120 m².

(4) Baza impozabilă a bunurilor imobiliare constituie valoarea estimată a acestor bunuri, apreciată de către organele cadastrale teritoriale.”

Articolul 287/4 Cota impunerii

„Cota impozitului reprezintă 0,8% din baza impozabilă.”

Articolul 287/5 Perioada fiscală

„Perioada fiscală este anul calendaristic.”

Articolul 287/6 Calcularea impozitului pe avere și avizele de plată

„Calcularea impozitului pe avere și prezentarea avizelor de plată se realizează de către Serviciul Fiscal de Stat în termen de până la 10 decembrie pentru situația existentă la 1 noiembrie a anului de gestiune.”

Articolul 287/7
Achitarea impozitului

„Impozitul pe avere se achită la bugetul de stat în termen de până la 25 decembrie a anului de gestiune.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (M.O., 2016, nr.184-192, art.401) sunt următoarele:

„**Art. XXXI.** – (1) Prin derogare de la prevederile articolului 7 alineatul (1¹) din Codul fiscal, prezenta lege intră în vigoare la 1 iulie 2016, cu excepția articolului V punctele 2 și 78, articolului XVII punctul 2 referitor la articolul 26 alineatul (9), punctele 3 și 4, articolului XXVII punctul 2, care se pun în aplicare la 1 ianuarie 2016, articolului V punctul 77 și articolului VIII, care se pune în aplicare la 1 ianuarie 2017.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prin impunerea și obligarea cetățenilor la achitarea impozitului pe avere și a impozitului pe bunurile imobiliare se încalcă art.16 din Constituție, întrucât pentru aceleași bunuri unii contribuabili trebuie să achite două impozite.

13. De asemenea, autorul consideră că dispozițiile care stabilesc cota impunerii (art. 287/4) contravin principiului clarității și previzibilității legii, întrucât prevederile art.15 din Codul fiscal stabilesc o altă modalitate de determinare a cotei impozabile.

14. La fel, autorul pretinde că dispozițiile Art. XXXI alin.(1) din Legea nr.138 din 17 iunie 2016, care stabilesc că normele legale ce reglementează impozitul pe avere se pun în aplicare începând cu 1 ianuarie 2016, sunt contrare prevederilor art.76 din Constituție.

15. În viziunea autorului excepției, prevederile contestate încalcă articolele 16, 23 și 76 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului fiscal și a Legii nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către Vladimir Kovali în dosarul nr. 3-552/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

20. Totodată, Curtea subliniază că, potrivit art. 24 alin. (2) și alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele, să expună normele legale și argumentele, care demonstrează că prevederea contestată contravine Constituției, precum și legătura causală directă între norma contestată și argumentele invocate.

21. Curtea observă că autorul excepției a susținut că articolele 287/4 și 287/6 din Codul fiscal și Art. XXXI alin.(1) din Legea nr.138 din 17 iunie 2016 sunt contrare dispozițiilor constituționale cuprinse în articolele 16, 23 și 76 din Constituție.

22. În același timp, deși în sesizare a fost invocat art. 287/6 din Codul fiscal, în esență, autorul nu a prezentat nici un argument de neconstituționalitate în raport cu aceste prevederi.

23. Mai mult, Curtea constată că alegațiile autorului sesizării privind încălcarea art.16 din Constituție sunt raportate la conceptul „impozitului pe avere” în ansamblu fără o raportare la norme concrete.

24. În acest sens, Curtea subliniază că anterior, prin Decizia de inadmisibilitate nr.96 din 19 decembrie 2016, s-a pronunțat asupra unor critici similare.

25. Astfel, Curtea a reținut, că potrivit art. 132 din Constituție, impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat se stabilesc conform legii, iar potrivit art. 58 din Constituție, cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice. Potrivit reglementărilor constituționale, stabilirea prin lege a obligației de plată a anumitor impozite sau taxe ține de competența exclusivă a legiuitorului.

26. De asemenea, în jurisprudența sa anterioară, Curtea a stabilit că: „[...] art.58 alin.(2) din Constituție stipulează că sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale. Or, norma constituțională enunțată prevede stabilirea justă a sarcinilor fiscale, dar nu impozitarea egală.” (HCC nr.8 din 12 aprilie 2007).

27. Totodată, în partea ce ține de alegațiile autorului despre faptul că unii contribuabili sunt impozitați dublu, Curtea menționează că, spre deosebire de *impozitul pe avere*, care se achită la bugetul de stat și doar în cazul în care sunt întrunite condițiile enunțate mai sus, *impozitul pe bunurile imobiliare* este impozit local și constituie o sursă de venit la bugetul unității administrativ-teritoriale.

28. Prin urmare, Curtea reține că, în timp ce aceste două categorii de impozite sunt distincte, nu poate fi invocată dubla impozitare.

29. Cât privește critica adusă art.287/4 din Codul fiscal în raport cu dispozițiile art. 23 din Constituție, Curtea reține că prevederile contestate, potrivit cărora „cota impozitului reprezintă 0,8% din baza impozabilă”, nu sunt lipsite de claritate și de previzibilitate. Or, norma permite destinatarilor săi determinarea cotei impunerii.

30. Totodată, cu privire la încălcarea prevederilor constituționale privind intrarea în vigoare a legii, în sensul că prevederile Legii nr.138 din 17 iunie 2016 se pun în aplicare, în partea ce ține de impozitul pe avere, începând cu 1 ianuarie 2016, dar nu de la momentul publicării legii, Curtea reiterează argumentele invocate în Decizia nr.96 din 19 decembrie 2016, și anume:

„28. O lege este retroactivă, când atinge sau modifică situații trecute, definitiv stabilite, sau acte care și-au epuizat toate efectele în trecut.

29. În speță, Curtea constată că impozitul pe avere se achită la bugetul de stat în termen de până la 25 decembrie a anului de gestiune. Astfel, atât timp cât perioada fiscală constituie întregul an calendaristic, nu poate fi afectat principiul neretroactivității legii.

30. Totodată, în Hotărârea nr.26 din 23 mai 2002, Curtea a menționat că: „[...] principiul neretroactivității legii nu este un principiu cu caracter absolut. [...] teoria contemporană a dreptului admite ca excepții de la principiul neretroactivității legii normele juridice cu caracter imperativ – legile interpretative, precum și normele juridice în care legiuitorul a stabilit expres că ele se vor aplica retroactiv.”

31. Sintetizând cele relatate supra, Curtea conchide că excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 287/4 și 287/6 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 și a Art. XXXI alin.(1) din Legea nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, ridicată de către Vladimir Kovalî în dosarul nr. 3-552/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

*Chișinău, 21 septembrie 2017
DCC nr. 93
Dosarul nr. 122g/2017*